

НАЦИОНАЛНО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИНИТЕ
В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 2107-953-01-39
дата 07.10.2019 г.

София 1111, ул. "Голем" 23, тел.: (02) 94 34 467, 94 34 468, e-mail: namrb@namrb.org, web site: www.namrb.org

НСОРБ
ул. "Голем" 23
Иск. № И-1325 (2)
07.10.19г.

ДО
Г-Н ПЕТЪР КЪНЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
КОМИСИЯТА ПО ИКОНОМИЧЕСКА
ПОЛИТИКА И ТУРИЗЪМ
44-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Относно: Становище по Законопроект за възрастните хора, сигн. № 954-01-73/18.09.2019 г. (Ваше писмо с изх. № КИП – 953-01-39/27.09.2019 г.)

УВАЖАЕМИ Г-Н КЪНЕВ,

**УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА ПАРЛАМЕНТАРНАТА КОМИСИЯ ПО
ИКОНОМИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ТУРИЗЪМ,**

Благодарим за възможността НСОРБ да изрази становището по Законопроекта за възрастните хора, сигн. № 954-01-73/18.09.2019 г.

I. Съгласни сме с факта, че предизвикателствата, свързани с активния живот и осигуряването на равни възможности на възрастните хора както на национално, така и на местно ниво са изключително сериозни. Потвърждение за това са приетите и изпълнявани многобройни национални стратегически документи, които адресират различните аспекти на социалната подкрепа за възрастните хора и са основание за реализиране на надграждащи политики на местно ниво (Национална концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора (2012-2030 г.), Национална стратегия за активен живот на възрастните хора в България 2019 - 2030 г., Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, Национална стратегия за дългосрочна грижа, Актуализирана Национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България 2012 – 2030 г. и съответните планове към тях). Независимо от реализираните както от държавата, така и от общините мерки за подкрепа на възрастните хора, очакванията за създаването на по-добри условия за тези хора са значително по-широкоспектърни и ресурсоемки.

II. С цел по-добро уреждане на обществените отношения, свързани с правата и интересите на възрастните хора и осигуряването на достъпа им до подходящи услуги, предлагаме на национално ниво да стартира широк обществен дебат за намирането на устойчиви и комплексни решения. За целта е необходимо изготвянето на цялостна предварителна оценка на въздействието и финансова обосновка на законопроекта, като в нея се предвидят и възникващите на местно ниво

разходи, както и източниците за финансирането им. Надяваме се в този процес на обществена консултация да бъдат привлечени повече представители на заинтересованите страни, вкл. и общините, гражданите и юридическите лица. По този начин ще се осигури необходимото съчетаване на мерки за активно включване, дългосрочна грижа и подкрепа за възрастните хора с други дейности и стимули, насочени към икономическото развитие и целящи „обръщане“ на негативните демографски тенденции, особено в малките, отдалечените и погранични региони и населени места.

III. Не са за подценяване и резултатите по индикаторите за бедност и социално включване, наблюдавани от НСИ. За преобладаващата част от възрастните хора в България пенсията не осигуряват необходимия минимум за изхранване и лечение. За тях е от жизнено важно значение предоставянето на адекватни и интегрирани социални, здравни и други публични услуги. В тази връзка считаме, че възрастните хора имат право на достатъчна финансова подкрепа от държавата и на подобрен и улеснен достъп до всякакви публични услуги. В този смисъл е по-целесъобразно **отделните секторни политики да бъдат насочени към специфичните потребности на различните групи в българското общество, вместо прехвърлянето на отговорността за реализирането им към Национална стратегия (програма) и приемани от общинските съвети мерки за нейното изпълнение.**

Държим да подчертаем, че и към момента, общините оказват съдействие при изпълнението на редица национални приоритети и ги надграждат в рамките на възможностите на общинските бюджети. Примерите за надграждащи националната местни политики за насърчаване на активното включване, подкрепата и достъпът на възрастните хора до общински услуги са многобройни и се отнасят до осигуряване на качествени социални и здравни услуги, транспортната достъпност, прехрана, отопление, обслужване, култура и духовно развитие и т.н. *(В Приложение № 1 са изведени най-масовите публични услуги, предоставяни от общините и насочени към възрастните хора).*

IV. Общините са основен доставчик на социални услуги в страна и местните власти са изправени пред предизвикателството, освен продължаването и разширяването на местните политики за подкрепа на възрастните хора, да реализират и предвидената мащабна социална реформа, която стартира от началото на 2019 г. Възрастните хора в надтрудоспособна възраст, както и пълнолетните лица в кризисна ситуация ясно са определени като целеви групи при бъдещото профилиране на социалните услуги. В този смисъл, считаме че някои от предвидените нови услуги биха могли да бъдат отразени на систематичното им място в съответните закони.

За съжаление, в законопроекта не откриваме отразяване на наше дългогодишно предложение - за осигуряване на държавна подкрепа за една от най-търсените и с най-широко териториално покритие и изцяло децентрализирана услуга, каквата е „Домашният социален патронаж“ и „Клубовете на пенсионера“. Тези услуги са жизнено важни за възрастните хора в малките населени места, тъй като са в отговор на устойчивата тенденция за застаряване на населението и нарастващите нужди от подкрепа, особено в малките населени места. Към момента тези услуги се финансират изцяло от общините, вкл. и от събраните минимални такси от потребителите. В тази връзка предлагаме законодателно да се уредят условията за държавна подкрепа за общините при предоставянето на услуги в домашна среда и в общността, вкл. за „Домашен социален патронаж“ и „Клуб на пенсионера“.

V. Общините и сега, в своята работа насърчават участието на гражданите в управлението на общината, вкл. и при решаването на всички въпроси от местно значение, които законът им е предоставил. Базирайки се на натрупания до сега опит за създаването и развитието на различни форми за гражданско участие, изразяваме нашите резерви към задължителното създаване на нови организации (Клубове за възрастните хора), чието функциониране (поддържане и дейност) да се финансира от общините. Имайки предвид броя на населените места в страната с над 100 възрастни хора (около 4 666) и допълнителното условие за минимум още един клуб на всеки 15 х. души население (около 260), общините ще трябва да финансират този нов ангажимент за създаване и издръжка на не по-малко от 4 926 нови услуги - клуб за възрастните хора. В общинските бюджети допълнителни постъпления, с които да се обезпечи този нов разходен ангажимент могат да се реализират основно от субсидии от държавния бюджет и/или за сметка на увеличение на данъците, събирани от местното население.

Не приемаме подобни нови разходи да бъдат осигурявани изцяло от общинските бюджети, още повече че за нормалното осъществяване на тази дейност към момента няма ремонтирана и адаптирана материална база, в която клубовете да осъществяват нормално предвидените по законопроекта дейности.

Категорично възразяваме и срещу задължението предвидената нова услуга „Предоставяне на грижа за възрастни хора в приемно семейство“ да бъде финансирана със средства от общинските бюджети, особено като се имат предвид: действащата към момента система за финансиране на общините, недостатъчните размери на държавните субсидии и „лавинообразното“ възлагане на ресурсно неосигурени отговорности на местните власти по изпълнението на редица национални политики.

Считаме, че разговорът за прехвърляне към общините на тази и други подобни ресурсоемки и изискващи значителен човешки ресурс политики трябва да бъде предшестван от реална фискална децентрализация, осигуряваща на общините стабилни и предвидими собствени приходи (например собствен местен подоходен данък в размер на 2 % от ДДФЛ, за сметка на намаляване на националния).

С оглед на това, че към момента е внесен и друг законопроект (сигн. № 945-01-62/05.09.2019 г.), който предлага уреждане на обществените отношения със сходен предмет и субекти на подкрепа, в *Приложение № 2 Ви предоставяме и Становището на НСОРБ по законопроекта за защита на правата и интересите на възрастните хора.*

Оставаме отворени за широка обществена дискусия по тази и по други теми от дневния ред на местните власти и хората в общините.

С уважение:

Силвия Георгиева
Изпълнителен директор

Списък с най-масовите публични услуги, предоставяни от общините и насочени към възрастните хора

Общините оказват съдействие при осигуряването на редица национални приоритети, като достъп до качествени социални и здравни услуги, транспортна достъпност, прехрана, отопление, обслужване, култура и духовно развитие и т.н. **Примерите за подобни местни политики за реализиране и надграждане на националните, чрез които се гарантира активното включване, подкрепа и достъп на възрастните хора до услуги са многобройни и са в следните ключови области:**

- **Общините са основен доставчик на социални услуги за пълнолетни лица, вкл. и за възрастни хора**, като в изпълнение на националните стратегически документи непрекъснато разширяват мрежата от услуги, подобряват достъпността им и качеството им. На местно ниво в повечето общини, като изцяло местна дейност и с немалък размер на финансиране от собствените приходи се предоставя услугата „Домашен социален патронаж“ и „Клуб на пенсионера“. Услугата „Домашен социален патронаж“ е единствената услуга с най-широко териториално покритие – не само по населени места, но и по квартали и по махали. На местно ниво, в изпълнение на различни проекти са разкрити и се предоставят услуги от типа „Обществена трапезария“, „Кухни за бедни“ и др. сходни социални услуги за най-уязвимите лица. Всички общини предоставят на възрастни хора в невъзможност от самообслужване и асистентски услуги в домашна среда, като предстои стартирането и на патронажна грижа по домовете. През последните години значително се разшири и мрежата от социални услуги в общността (дневни центрове и центрове за обществена подкрепа), а в практиката на местно ниво вече се прилагат и налагат различни иновативни и интегрирани здравно-социални услуги от типа „Телекеър“ и др. подобни.
- **Общините осигуряват необходимата подкрепа за дейността на общинските болници и медицински центрове**, вкл. и като собственици на капитала им, за да се осигури навременен достъп до медицински грижи и помощ.
- **Местните власти поддържат активна комуникация с представителите на възрастните хора като част от местната общност по редица въпроси**, като при необходимост оказват и съответната подкрепа за реализирането на техни инициативи. На местно ниво се прилагат различни форми за насърчаване на гражданското участие чрез организиране на обществени обсъждания, дискусии и представяния, изнесени приемни за граждани по населени места и квартали, създаване на специални обществени или консултативни съвети или

съвети на потребителите на услуги, инициативи от типа обществен форум, действащи квартални и/или кметски съвети в кметствата и много други.

- **Кметовете и кметските заместници оказват допълнителна подкрепа по широк спектър от въпроси, свързани с условията на живот и обслужването на жителите на най-малките и откъснати населени места.** В редица случаи те съдействат и при попълването и представянето на различни документи пред съответните децентрализирани структури на държавната администрация, основно пред дирекции „Социално подпомагане“ с оглед получаване на социални помощи, вкл. и за отопление.
- **Всички общини организират изпълнението на дейности по субсидиране на обществени пътнически превози по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, съгласно действащата нормативна уредба, който обслужва предимно самотноживеещото възрастно население в малките населени места.**
- По наше настояване от 2016 година се предоставят и целеви трансфери по общинските бюджети за покриване на част от транспортните разходи при доставка на хляб и основни хранителни продукти поне два пъти седмично в планински и малки селища.
- Не е малък и броят на кметствата и общините, предоставящи допълнителна възможност на своите най-бедни жители да се снабдяват с дърва за отопление от общинския горски фонд.
- По решение на общинските съвети се предоставят и различни парични и материални помощи, вкл. и за възрастните хора.
- Във всички общини в страната осъществяват дейност общо 3 683 народни читалища, като по-голямата част от тях поддържат и читалищна библиотека. Немалък е и делът на читалищата, осигуряващи компютри с достъп до интернет за ползване от потребители и на читалищата със зала за представления. Читалищата в страната, и особено в по-малките общини и населени места са традиционните и познати на хората от всички възрасти средища за култура и изкуство. Чрез приеманите от общинските съвети годишни програми за читалищна дейност се осигурява безплатен достъп на гражданите до културните и творчески дейности, организирани от тях, като чествания на бележити дати и годишнини, представления и обсъждания на книги, празненства и фестивали, събори, музейни сбирки, кино и др. В тях са създадени почти 12 хил. школи, групи и състави за любителско художествено творчество с близо 167 хил. участници и над 76 хил. изяви.

За реализирането на гореизброеното, а и за обезпечаването на останалите местни отговорности, общините съгласувано с местната общност осигуряват средства и от собствените бюджетни приходи, които не винаги са достатъчни и се налагат някои ограничения в други разходи по общинските бюджети.